

יד. מי שנולד בחודש ניסן קוראים לו "ניסן", או "נפים", או על שם הנשיא של אותו היום. והנולד בפסח נהגו לקרוא לו בשם "פסח" כח.

1234567

אוצר החכמה

1234567

טו. הנולד או הנימול ביום תשעה באב, יש נוהגים לקרוא לבן בשם "מנחם" או בשם "נחמיה", ולבת קוראים בשם

כח כן כתב מרן החבי"ף בספר רוח חיים (חלק א, חיו"ד סימן רסה אות ב"ך, דף קס ע"א) שהנולד בחודש ניסן קוראים אותו "נפים". ע"ש. וכ"כ בנו בכורו רבי אברהם בספר מעשה אברהם (דף קז ע"א) שהנולד בחודש ניסן יקראוהו בשם "נפים". ע"ש. וכ"כ אחיו הני"ר בספר יפה ללב (חלק ג חיו"ד סימן רסה אות א, השמטות ותיקונים דף קנב ע"ג). ע"ש. ובספר ברית אבות (סימן ח אות לא, דף סב ע"ב) כתב שנהגו לקרוא להנולד בחודש ניסן בשם אחד מהנשיאים של היום בו נולד או נימול. ע"ש. וכ"כ בספר בית אהרן מגיד (חלק ב מערכת א אהרן, דף תקכ ע"א, אות מז). ע"ש. וכ"כ בספר הברית (עמוד שיח אות יט) שנהגו לקרוא על שם הנשיא של אותו היום. ע"ש. וכ"כ בספר זכר דוד זכות (מאמר ג פרק כג). ע"ש. וכבר כתבתי גבי חנוכה, שיש להיזהר מלקרוא על שם הנשיאים שהיו בעדת קרח, דלא יושפע שפ"ע ח"ו על הנימול, ויעשה כמעשהו ממנו יהיה. ועי' פסיקתא רבתי (איש שלום, פרשה ז) שאמרו: ואימתי שהקריבו הנשיאים, והיה שמחה למקום כיום שנברא בו העולם, למה אומר "ויהי" - מפני שהיה צפוי לפני המקום שהם הולכים עם קרח במחלוקתו, לכך נאמר "ויהי". א"ר יהודה בי רבי סימא בשם רבי לוי בן פרטא, לבן פולטומין שגנב במרחץ, והיה מתיירא הבלני לומר לו שמו, אף על פי כן פרסמו: בחור אחד נאה לבוש לבנים. כך, אע"פ שלא פירש שמותם של נשיאים שחלקו עם קרח והלכו עמו, אלא פרסם ברמז נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם. ע"כ.

"נחמה" ^{כט} ויש אומרים שאין לקרוא בשמות של נחמה ביום זה, אלא אם היה הברית אחר חצות היום. ולהלכה למעשה

^{כט} כ"כ בשו"ת התשב"ץ (חלק ג סימן ח), וכ"כ בספר זכר דוד זכות (מאמר א פרק פג, דף רלב ע"א) שרבים ושלמים נהגו לקרוא את בניהם אשר יולדו להם מעין המאורע, וכשנולד או נימול ביום תשעה באב, נהגו לקרותו בשם "מנחם" יען כי המשיח שמו "מנחם" נולד ביום הזה, והוא יום שיש לצפות בו על הנחמה מאת ה' בורא העולם, ולואי ויהיה שם זה כעין תפילה ותחינה שיביא במהרה את הגואל. וכ"כ בספר ברית אבות (סימן ח אות לא, דף סב ע"ב) שנכון לקרוא את הילד הנימול בתשעה באב בשם "מנחם", ואם שם האב "מנחם" יקראו לו בשם "נחמיה". ע"ש. וכ"כ בספר הברית (עמוד שיז אות יט). ע"ש. וכ"כ בספר טעמי המנהגים (סימן תרנב בקונ"א דף רצא). ע"ש. וכ"כ בספר רוח חיים פאלאג'י (חלק א, או"ח סימן תקנט אות ד) שהנימול ביום תשעה באב נהגו לקרותו בשם "מנחם". ע"ש. וכ"כ בכרם שלמה. ע"ש. וכ"כ בנו הגאון רבי אברהם פאלאג'י בספר מעשה אברהם (דף קז ע"א) שהנולד בחודש מנחם אב יקראוהו בשם "מנחם". ע"ש. וכ"כ בספר כף החיים סופר (סימן תקנט אות ח"ן). ע"ש. וכ"כ בספר בית אהרן מגיד (חלק ב מערכת א אהרן, דף תקכ ע"א, אות מז). ע"ש. וכ"כ בשו"ת משנה הלכות (חלק ט סימן שח). ע"ש.

ואפשר לע"ד שיש לקרוא ג"כ על שאר שמותיו של משיח והם : "דוד" שמו, כמ"ש בסנהדרין (צח:), וכ"כ הרד"ק בכמה דוכתי, בישעיה (נה, ג), ביחזקאל (לז, כד), ובירמיה (ל, ט). ע"ש. וכן "צמח" שמו, כמ"ש בבמדבר רבה (פרשה יח סימן כא), ובאיכה רבתי (פרשה א סימן נא), וכ"כ הרד"ק בזכריה (ג, ח), ובירמיה (לג, טו). ע"ש. וכן שמו "ה' צדקנו", כמ"ש בכבא בתרא (עה:), וכ"כ הרד"ק ביחזקאל (מח, לה). וכ"כ רבינו בחיי (בראשית יב, ו). ע"ש. וכן "מנחם" שמו, כמ"ש באיכא רבתי (פרשה א סימן נח), וכ"כ הרד"ק בזכריה (ג, ח) שהוא ג"כ גימטריא של שמו השני "צמח". ע"ש. וכן "ינון" שמו, כמ"ש בפסחים (נד.). וכן "שלה", "חגינה", "נחמן", "דניאל" משמותיו, כמ"ש בסנהדרין (צח:). וכן "אפרים" שמו, כמ"ש בפסיקתא רבתי (איש שלום פרשה לו). וכן שמו "חיים", כמ"ש האור החיים (דברים טו, ז). ועי' בבית שמואל (אהע"ז סימן קכט אנשים ערך שכנא) שמביא כי הגאון מה"ר שכנא ז"ל בפרק חלק בסנהדרין (צח:) בסוגיית שמות של משיח, כתב בשולי

מותר לקרוא בשמות של נחמה, אף קודם חצות היום, ואפילו לקרוא בשמות "ששון" או "שמחה" ^ל.

הגליון של ספרו: אומר אני "שכנא" שמו, שנאמר: "לשכנו תדרשו". עכ"ל. ועי' שו"ת הרמ"א (סימן כה) תשובה מבנו של הרב רבי שכנא, שכתב על אביו רוח אפינו משיח ה' ע"ש.

ומה שקוראים לנקבה בשם "נחמה", כ"כ בשו"ת משנה הלכות (חלק ט סימן שח) שקורין לבת הנולדת בתשעה באב בשם "נחמה". ע"ש. והנה אפשר דשם גרים, דהא אמרו בזה"ק (חלק א דף נח ע"ב): תא חזי כד אתייליד קרון ליה על שמא דנחמה, וליהוי שמא גרים. ע"כ. ע"ש. ואל יאמר אדם דלמה יקרא בשם "נחמה" או "מנחם" על שם היום, והלא עדיף לו שיקרא על שם משפחתו, או בשמות יותר נאים. הנה כבר נתפרסמו דברי השל"ה (פרשת וארא) ששכט לוי לא היו בגלות, ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת הציבור, ולכן קרא לבניו שמות על שם הגלות, "גרשון" על שם הגרות במצרים, "קהת" על שם ששיניהם קהות, "מררי" על שם: "וימררו את חייהם". ומכאן ילמד אדם להשתתף בצער הציבור, ואע"פ שאין הצרה מגיעה אליו. ע"ש. ועי' בספר יערות דבש (חלק א דרוש טז, ד"ה והנה עיקר) שטעם ההספד הוא כדי שישתתף בצער הציבור. ע"ש. וע"ע מש"כ בעניי לקמן (חלק ב סימן כ) בשם אלכסנדר גבי תספורת לולייני. ע"ש.

^ל כן כתב בספר כורת הברית, והובא בברית אבות (סימן ח אות לא, דף סב ע"ב) שנכון לקרוא לילד "מנחם", דוקא אם המילה היא אחר חצות היום של תשעה באב. ע"ש. וכ"כ בספר זיו השמות (פרק יח סעיף יא). ע"ש. ובמדרש איכה רבתי (פרשה א סימן נא) איתא: עובדא הוה בחד בר נש דהוה קא רדי, געת חדא תורתיה, עבר עלוי חד ערבי א"ל מה את. א"ל יהודאי אנא. א"ל שרי תורך ושרי פדנך. א"ל למה. א"ל דבית מקדשון דיהודאי חרב. א"ל מנא ידעת. א"ל ידעית מן געייתא דתורך, עד דהוה עסיק עמיה געת זימנא אחריתי, אמר לו אסר תורך אסר פדנך, דאתייליד פריקהון דיהודאי. אמר ליה ומה שמיה. אמר לו "מנחם" שמיה. ואבוי מה שמיה. אמר ליה "חזקיה", אמר ליה והיכן שריין. אמר ליה בבירת ערבא בדבית לחם יהודה. זבין ההוא גברא תורוי, זבין פדניה, והוה מזבין לבידין דינוקין, עלל לקרתא ונפק לקרתא,

1234567

1234567

עלל למדינה ונפק למדינה עד דמטא לתמן, אתיין כל כפריא למיזבן מיניה, וההיא איתתא אימיה דההוא ינוקא לא זבנת מיניה. אמר לה למה לית את זבנת לבידין דינוקין. אמרה ליה דחשייה קשיי לינוקי, אמר לה למה, אמרה ליה דעל ריגלוי חרב בית מקדשא, אמר לה רחיצין אנן במריה עלמא, דעל ריגלוי חרב ועל ריגלוי מיתבני, אמר לה את הוי נסיבא ליך מן אילין לבידין דינוקין, ולבתר יומין אנא אתי לביתך ונסב פריעך. נסבה אזלה, לבתר יומין אמר האי גברא איזיל ואיתמי ההוא ינוקא, מאי קא עביד. אתא לגבה, א"ל ההוא ינוקא מאי קא עביד, אמרה ליה לא אמרית לך דחשייה קשיי אפילו על רגליה נחשיה, דמן ההיא שעתא אתיין רוחין ועלעולין, טענוניה ואזלין להון. אמר לה ולא כך אמרית לך דעל ריגלוי חרב ועל רגלוי מתבני. ע"כ. ע"ש.

1234567

ועי' להמהר"ל בספר נצח ישראל (דף קלב ע"א) שביאר בזה, וז"ל: ואמר "מנחם" בן חזקיה שמו, פירוש שכל מי שהוא בכח על דבר אחד ומצפה לטוב ותשועה, נקרא שיש לו נחמה, לכך המשיח שהוא נחמות ישראל בגלותם נקרא "מנחם", כי הוא תנחומין של ישראל בגלותם, ומפני כי כל תנחומין נותן חזוק וכח לאשר מקבל התנחומין, כי האבל חלש מצד עצמו, והתנחומין שיש לו מקום אחר מחזיקים אותו, ולכך קאמר שהוא "בן חזקיה. עכ"ל. ע"ש.

ולעד"ן להוכיח לפי האי עובדא דאיכה רבתי הנ"ל, כי המשיח נולד באותו רגע מיד, והיה שמו "מנחם", הרי שאפשר לקרוא "מנחם" אפילו קודם חצות היום. ואפשר לדחות שהרי הוא נולד בו ביום, וזמן קריאת השם הוא בזמן המילה, וכבר סליק ליה תשעה באב. ומ"מ אין לערער על המנהג מטעמא דאין אומרים נחמה קודם חצות, דהא כבר נהגו לומר ג"כ פסוקי דנחמה ביום תשעה באב כבר בלילה, וכמ"ש מרן החיד"א בברכי יוסף (או"ח סימן תקנט ס"ק ז) שמנהג העולם לומר פסוקי דנחמה בערב. וכתב מרן החבי"ב בשיירי כנסת הגדולה (או"ח סימן תקנט) שהרב צידה לדרך מזה על המנהג הזה, מטעמא דכל היום אסור בדברי תורה, וכתב שכיון שאין מנהג זה נזכר בטור ובבית יוסף, נהג שלא לאומרם ולא למחות במנהג. ומיהו בספר יד אהרן (שם) מצא סמך למנהג מדברי הגהות מיימוניות שהביא מרן בבית יוסף (ר"ס תקנט). ע"ש. והוסיף על דבריו מרן החיד"א הנ"ל, שאין בזה כל חשש מטעמא דכיון שהסידורים והמחזורים היו בדפוס עוד בימי מרן, ואם לא סבר מרן